

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben:			
Egy evre . . . 10 kor. — fill.	Egy evre . . . 10 kor. — fill.		
Fél evre . . . 5 . . .	Fél evre . . . 8 . . .		
Negyed evre . . . 2 . . . 50 . . .	Negyed evre . . . 4 . . .		
Egy hora . . . 1 . . .	Egy hora . . . 1 . . . 70 . . .		
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **HJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasabos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

A nagy egyházak jogi helyzete.

(Indítványa Szinay Gyulának, a debreczeni ev. ref. egyház gazd. elnökének az egyházi törvények módosítása tárgyában.)

Szinay Gyula nagy fontosságú indítványát közöljük és ajánljuk a református hitestvérek figyelmébe.

A törvényes rend megszilárdulásának alapfeltétele a törvény állandósága.

Törvényt változtatni csak rendkívül fontos okokból szabad. Ha mégis a jövő 1903. évben összehívandó egyetemes zsinat ele törvényjavaslatai indítványával járulásra kívánom a debreczeni református egyház Presbyteriumát felkérni, hogy módosítsa azt óhajtom azoknak az alig 10 éves egyházi törvényeknek, a melyeket egyetemes egyházunk egy szinten csak 10 évi életű törvény helyébe leplettett életbe: erre engem jelentős okok indítanak.

Ezek egyike az, hogy a törvény revíziója konventi határozat alapján különben is terbe van véve és így a módosító javaslatok előtt fölnyitva látom a sorompót; másika pedig annak a visszás helyzetnek fölismérése, a mely a számbeli és intellektualis erejük különbözőségénél fogva, egymástól annyira különböző néző pont alá eső nagy és kisebb egyházakat egy ugyanazon kormányzati forma alá kívánja hajtani.

A jó törvény kelléke, hogy megfelelően az örök igazságnak, vagy legalább megközelítse azt, minek oltárát Isten keze építette fel keblünkben. A jó törvénynek megnyugvást kell kelteni. És megnyugvást csak az a törvény kelte, melynek sarkpontja: a jogok arányos megosztásában álló jogegyenlőség.

Ennek a látszatából indult ki kétségtelenül a mi törvényhozásunk is, s az egyenlő mértékkel mérést gondolta alkalmazni az egyházközségek egy azon kormányzati forma alá vetésével, de e törekvése közben szem elől tévesztette, hogy egymással csak egyazon egységű mennyiségek mérhetők össze. Pénzemet nem számlálhatom meg, pénzem mennyiségét nem határozhatom meg, pénzdarataimnak darab szám szerint összeszámlálásával, minthogy az egyes pénzdarabok egység értéke különböző a szerint, e mint az egyik fillért, a másik koronát képvisel s bár egy darab pénzem van nekem is, és egy darab pénze van a szomszédomnak is, egyenlő értékünk még sincs, ha az egyikünk pénzjegye koronát, a másikunké pedig fillért képvisel.

Kis községet meg a nagy várost, kis egyház községet a gyülekezet néhány száz tagjával és nagy egyházat, a gyülekezeti tagok számos ezreivel egy mennyiségképen kezelni: a jogegyenlőség elvének nem érvényre emelése, de elejtése.

Az „egyház község” mint olyan, csupán keret, elvont fogalom, kerete az egy gyülekezetben együtt élő híveknek. Magát az egyházat, a keretben foglalt tartalmát, a gyülekezeti tagok alkotják. Ezeké minden

kötelesség, ezeké minden jog. Ezeké a fizikai személyeké, kik a kötelességet és jogot most egyenként majd testületi megjelenésben teljesítik és gyakorolják. A jogok kiosztásának helyes alapjául tehát magát csak a pusztá keretet venni, annak tartalmát pedig merőben figyelmen kívül hagyni — nem lehet.

Debreczenben a legutolsó népszámlálás adatai szerint a református lakosság száma meghaladja az 50.000-et. Eltekintve az intellektualis erőnek attól a nagyságtól, mit egy ilyen nagy gyülekezet magában összpontosít, eltekintve attól is, hogy az ilyen nagy egyház természetszerűleg faklya vivője az egyházi és kulturális törekvéseknek, hogy nehéz időkből védbástyája a hitnek, a protestantizmusnak, a melyet annál fogva, nagyságában és erejében növelni, tehát szabaddá, önállóvá tenni és a reá semmiképp nem illő gyámkodás nyűgétől megszabadítani, egyszersmind felekezeti kérdések: eltekintve ezektől és figyelve csupán az egy azon egyházközségi keretben együtt élő gyülekezeti tagok számbeli erejét és megmérve a tehernek azt a nagyságát, a mit ötven ezer felekezeti tag hordoz vállain és összemérve ezt azzal a teherrel, mit a néhány száz, avagy pár ezer lelket számláló kisebb egyháznak kell viselni: az egyenlő mértékkel mérés legelső követelményeül kell fölismernünk, hogy egy egyházközség a maga ötven ezer es egy egyházközség a maga egy ezer lélekszámmal az összehasonlításnál, az összemérésnél mint egyenlő tényezők nem szerepelhetnek, hogy azok egyikének mint másikának ugyanazon terjedelmű vagy mondjuk ugyanazon határok közé szorított jogkörrel fölruházása s ötven ezer embernek — csupán mert egy körzetben él, — annyiba vétele itt, mint néhány száznak amott: a jogoknak nem arányos megosztása.

A törvényhozás tehát, a mikor az egyházközségeket alkotó tényezők erejének figyelmen kívül hagyásával, egyházat egyház mellé sorakoztatva, a számbavételnél, a jogok megosztásánál kicsit és nagyot mint ugyanazon egységű értéket számolt össze és az egyenlő mértékkel mérésre így és ez által törekedett, a célul tűzött arányos jogegyenlőség elveit sértette meg.

A debreczeni egyház, (mely már a kezdet kezdetén kimagaslík más egyházak felett, mert ez a már akkor nagy népes város a XVI. század közepén, ha nem épen egy varázs-ütésre is, de pár rövid évtized alatt mindenestől áttért az új hitre, —) a reformációtól kezdve reá nem illő, missiójával össze nem egyeztethető gyámkodástól menten, a maga önállóságában és szabadságában rejlő hatalmas erejével tett a magyar protestantizmus és a tudomány érdekében annyit, mint talán kivüle a többiek összesége együtt véve sem. Ebben az évszázadok tradícióin fejlett és saját belső erején fejlesztett önállóságában lett maga jó nagygyá, erőssé, fényes g-ülekezetté. E fényes eredményekkel s elévülhetetlen érdemekkel gazdag önállóságot, a

mozgásnak ezt a szabadságát megőrizte egész napjainkig. Ez az önállóság, ez a szabadság nála szabadosságot, endependentismust és ezekre törekvést nem jelentett soha, nem jelentett a multban, nem jelent ma. A haladás szelemének szabad szárnyalását, a rendnek föltétlen tisztelete kísérte mindenha.

Megőrizte egyházunk, az évszázadok tusáiban és a beke napjaiban kipróbált, minden teren csak üdvöt teremtő ezt az önállóságát annyi ellenséges támadások közepette a multakban, megőrizte közelebb az 1882-iki és 1891-3-iki zsinati egyház szervezési rendelkezések uralma alatt, el egészen a legközelebb mult évekig, a mikor a törvény ridegen és nem helyesen értelmzett formájának föloldoztatott a lényeg s egyháziak rületünknek minden incidens nélkül, saját belkörü kezdeményezésére hozott felebbezhetlen rendelkezésére gyülekezetünk és jogiban megháborított. Egyházkerületünk 1900 évi novemberi közgyűléséből 31 ellen 37 szóval hozott határozatában kimondta ugyanis hogy egyházunk minden tekintetben az egyházmegye hatósága s ellenőrzése alá helyező, mivelhogy a törvény különbséget sem a legkisebb, sem a legnépesebb egyház között nem ismer.

Hasztalan hivatkoztunk az évszázados történelmi multra, az évszázados usus által szentesített joggyakorlatra, meg arra, hogy ennek az egyháznak önkormányzati önállóságát, kivételes helyzetét egyházi főhatóságaink a multban is mindenkor elősmerték, mellányolták, hasztalan hivatkoztunk egyebek közt az 1822. évi február hó 20. 21. 22-ik napjain Pesten tartott generális konvent jogainkat elősmertő és biztosító határozataira és legközelebről egyházmegyénk 1884. évi 20. szám alatti határozataira és az e határozatba fölvetett küldöttségi következő előterjesztésre:

„Tekintve azt, hogy ugy az iskolák nagy száma, mint a pénztárak s az ezekre vonatkozó számadások nagy terjedelme s az egyház vagyonának kiterjedt volta az egyházlátogatásnak az egyházi törvény 132—134. §-aiban megírott módzatok szerinti végrehajtását teljesen és valójában kivihetetlené teszi: az egyházmegye megnyugszik a debreczeni egyház azon kívánságában, hogy az eddigi gyakorlat tartásuk továbbra is fenn; annyival inkább, mert a debreczeni egyházra nézve az esperesi látogatás elmaradása miatt semmiféle hátrány vagy baj nem származhatik, amennyiben nevelésügyi bizottságának és iskolaszékének számos szakavatott tagjaink munkálkodnak, gazdasági bizottsága pedig felelőség mellett kezeli az egyházi vagyont, rendes pénztárnoka, ellenőre, számvetője s ügyvédje van. De nem lehet figyelem nélkül hagyni azon speczialis viszonyt s kivételes helyzetet sem, melyet a debreczeni egyházra nézve a magyarországi szuperintendenciáknak conventje' mint delegatum judicium állapított meg s ennek végzését az akkor uralkodott királyi felség is szentesítette s mely speczialis vtszonyt

a tiszántuli ref. egyházkerület is mind a mai napig fentart.

Hogy a debreczeni egyházat is magában foglaló debreczeni egyházmegye kü képe minden évben kifogástalanul s szabatosan felmutatható legyen: köteles a debreczeni egyház saját egyházi és iskolai hatóságának felelősségére minden egyházi és iskolai statisztikai adatokat az egyházmegye többi egyházaival egy és ugyanazon időben és alakban azaz az esperesi hivatal által kitüzendő kérdőpontok szerint beterjeszteni.

Hasztalan fejtettük ki, hogy egyházmegyénk ezen intézkedése most érvényben levő törvényünk szellemének megfelel, mert a törv. 163. §. rendelkezése az egyházmegye esperesének magának is megadja a jogot, hogy az egyházlatogatási tisztelet maga helyett másra, másokra ruházhassa, tehát annál inkább kell, hogy az egyházmegye egyetemét ez az átruházási jog megillesse s hogy annál fogva az egyházmegye, mikor élve a törvény szellemének megfelelő e joggal, fentartotta egyházunkra az ő szokorlatot — teteles törvenyt nem sértett.

Mindezen érveles ellenében fentartott a sérelmes határozat és a mult 1901. évben az első kanonika vizitáció rendjén megkíséreltetett annak vegrehajtása, de a kísérlet bebizonyította, hogy a tényleges viszonyokkal számolni nem akaró egyházkerületi határozat erejénél hatalmasabbak ezek a viszonyok; bebizonyította, hogy egy ilyen vagyoni erőben és népességben hatalmas gyülekezet ügyei ellenőrzésének az egyházmegye és esperesi latogatás alá helyezése sikertelen törekvés, mert a hol a lelkeszi és ezekkel kapcsolatos anyakönyvvezetői hivatalra tartozok mellett, egy gyülekezetben 49 népiskolának, a középületek egész sorozatának, milliókat érő ingatlan vagyontöredéknek, két és fél millióval jóval nagyobb pénzerőjű pénztáraknak, 60-on felül levő alapítványok alapítványának, évente ezekben járó iktató számot képviselő ügyforgalomnak, ügykezelésnek, a főpénztáron kívül az adószedő pénztárnak, a számvéveségnek, az ügyvédnek, az irattár kezelésnek stb. megvizsgálása képezi az ellenőrzésnek feladatát, amely gyülekezetben az ügyek intézését és pedig a 49 iskolát a 25 tagból álló iskolaszék, az országban a mi felekezetünk leány iskolái közt a hatvanal álló felsőbb leányiskola és tanítónőképzőzet a 15 tagú igazgatótanács, az árvasegély ügyét 450-nél több árvának pénzben, ruházatban és tankönyvekben segélyezésével és felügyelet alatt tartásával eható, fél-millióval jóval magasabb segélytöke összeget kezelő 30 tagú árváügyi bizottság, a szegényügyet, a ref. szegénysegély (ispotály) ügyi 10 tagú igazgatószék, a jótékonykezelt s fél-millióval magasabb tökével rendelkező segélyalapoktól eltekintve több mint kétszáz ezer koronával rendelkező ösztöndíj-alapokat a 36 tagú ösztöndíj-bizottság, a gazdasági s pénztári ügyeket, a gazdasági elnök vezetése alatt álló 50 tagú gazdasági bizottság, a közalapítványokat a 23 tagú közalapítvány bizottság, az adóügyeket a 7 tagú adóügyi bizottság intézik és az ügyeknek akkora forgalma mellett, hogy talán egy munkanap sincs az évben, a melyre bizottsági és küldöttségi ülések gyakran ülések tartása ne esnék, a mely egyházban ezen mindennapi állandó tevékeny seget kifejtő bizottságokon kívül szerepelnek még kisebb ügyforgalmu bizottságok: (egyházközségi bíróság, számonkérőszék, vasarnapügyi, orgonauügyi stb. bizottságok) és ezek mellett működik egész sereg az egyes fontosabb tárgyak előkészítésére, az egyes fontosabb megbízások végrehajtására kirendelt ad hoc küldöttségeknek, a hol az egyház tisztviselői kara: főgondnok, gazdasági elnök, főjegyző, aljegyző,

ügyész, számvéves, pénztárnok, pénztári ellenőr, levéltárnok, iktató kiadó, gazdasági gondnok, árvák gondnoka, iskolagondnok, irodatiszt és a szükséges irodai és szolgaszemélyzetből áll, a melyek mindenike állandó és folytonos munkásságot fejt ki és állandó munkakört tölt be, a hol ezek mellett figyelemben kell tartani, hogy a hajdani debreczeni református egyház, meg a minden ízében református Debreczen város évszázadokon át egy ugyanazon jogi személyt kepezett s a városi „Magistratus et electa jurata Communitas“ igazgatása alatt állott, miből folyólag ügyeink egy igen jelentékeny része ma is kapcsolatban állott a várossal:

könnyű belátni, hogy itt a sablonszerű egyházmegyei és esperesi ellenőrzés, amely főleg a kanonika vizitációban e-ucosodik ki, komoly értékű munkát gyanant nem hajtható keresztül, mert a ki arra vállalkozik, hogy egyházunk mindezen ügyeiben a vizsgálatot úgy hajtsa végre, hogy annak értéke, jelentősége legyen, a miért a jótállást el lehessen vállalni, annak január 1-én közzé kell jönni és december 31-ig itt maradni. Látni való, hogy az ilyen nagy egyházban az igazgatásnak, az ellenőrzésnek hatályos és értékes formája egészen más kell hogy legyen, mint a mi jö és üdvös és hatályos a kis egyházaknál.

Ezt a formát pedig nem kell keresni, nem kell felfedezni, erre csak rá kell mutatni, az igazgatásnak abban a formájában, mit a századok szentesítettek, emeltek örök törvény erejére, amely mellett az egyház nagygyűlése, hatalmassá, virágzóvá lett.

Ime: Egyházunk népessége 50000 re, sőt ezen felül emelkedett, népiskolánk száma már is 49, a lelkeszi állások száma 6-ra szaporodott, templomaink épültek, lelkeszi és tanítói javadalmak rendezettek nagy arányokban, árvaházi szazeresz alap teremtetett, csak az utóbbi években felmíllió értékűnél több építkezés eszközöltetett, felsőbb leánynevelő tanítóképzővel kapcsolatos intézetünk országos híré s méltó büszkeségünk; pénztári erőnk csupán az utolsó időkben majdnem másfél millióval növekedett, felekezeti iskoláink további 20-szal szaporításának munkáját a közel megvalósulás küszöbéig vezettük, egy újabb lelkeszi állásnak felállítása és egy újabb templom építése szintén küszöbön álló tervünk, pénz- és ügykezelésünket modern rendszer szerint rendeztük, és amiről akkor, a mikor a felügyelet meg az ellenőrzés minő alakban gyakorlásának kérdése áll a szőnyegen, elfeledkezni nem szabad, gyamkodásnak soha alávetve nem volt, négy és fél évszázados egyházunknál hűtlen kezelés soha elő nem fordult.

Az egyházközség igazgatásának azt a rendszerét, azt a formáját, mely ily fényes eredményekre tud rá mutatni, lehetetlen czafozatot nem tűrő bizonyítékul el nem fogadni azon tétel igazolásának, hogy a nagy egyházak jogi állásának a mostani törvényes alaptól eltérő rendezése: egyházi törvényhozásunknak egyik legelső rangú feladatát kell hogy képezze.

A minden oldalról érzett visszahelyzet orvoslása módját a köze multakban egyház községünk a most érvényben levő törvények keretén belől próbálta keresni s az önálló igazgatás alakját a külön egyházmegyévé alakulásban gondolta megtalálhatni.

Az én nézetem is az, hogyha a megoldást a mai törvények keretén belől kell keresnünk, akkor más mód a kibontakozásra valóban nincs.

Csak hogy ez a módozat, mig egyfelől nem felel meg egyházunk évszázados ala-

pon fölépült jelen helyzetének, addig másfelől rendkívül nagy nehézségekkel valószínű meg. Egyházmegyévé alakulni, az egyház egységének bizonyos megosztásával lehet csak. Ugyde nem hiszem, hogy volna egyházunk hívei közt csak egy is, a ki a nagy, fényes, egységes erejében hatalmas debreczeni egyház egységét feltékenyen öröközőt kincsnek ne tekintené, a melyet apáinktól vett örökségként utódainkra áthagyni erkölcsi kötelességünk.

És azt sem hiszem, volna valaki, aki az ötödfél századon keresztül egységesen fejlődött és sok nagy fontosságú ügyeiben (ingyen iskoláztatási, ispotályi szegény, árvasegélyezési, felsőbb leányiskolai stb. ügyekben) a várossal szerves kapcsolatban álló és minden viszonyaiban és vonatkozásaiban egységes egyházunk különböző egyház községekké szétfogácsolásának a gyakorlati módját megtudna állapítani.

Anyakönyvvezetésünknek, egyházi vagyunknak, egyházi hivatalos épületeinknek, templomainknak, pénztárunknak, az egyház által kezelt alapítványoknak, a várossal közösseghen levő iskoláztatási stb. ügyeknek részekre oszthatást lehetetlen tevé egységessége: az egységes adminisztrációnak valamely alakban föntartását elkerülhetlenné teszik. Elkerülhetlenül követeli azt az adóztatásnak és az egyház tagok nyilvántartásának kérdése is. Hiszen a kit ma az összeírás a Hatvan utcai egyházközségben talált s vett föl egyházi tagul és adó fizetőül, ugyan az, mire az adó behajtatásának ideje bekövetkezik: már a Kossuth-utcai egyházközségben bérelt lakást, oda költözött át, amannak az egyháznak már nem tagja, emebbe meg fölvéve nincs. Hiszen nagy városban a lakosság túlnyomó többsége nem háztulajdonosokból, de örökmozgásban levő bérlőkből áll, a kiknél tehát az egyik utcai egyházból ki és a másikba való belépésnek a nyilvántartást kizáró esete forogna fönn örökösön és tömegszerűen. Nem állandó, mozgó egyházak lennének ezek.

Egyházunk épen ezen okok kellő mérlegelése folytán habár az önállóságra jutás útján kereste is, az egyház ilyen megosztásának, a több kis egyházközségre szét darabolásnak útjára soha sem lépett, s csupán a lelkeszi (parochialis) körökre osztásba volt hajlandó belemenni, ezen az uton elmenvén egészen odáig, hogy azokba a körökbe, némi lokális teendőknél hatáskörbe vétele mellett, a kör lelkeszei mellé kisebb mondhatni fiók presbiteriumok szervezését is javasolta. Hogy ennek a törekvésnek sikere nem lett, hogy a bonyodalm ez uthun meg nem oldott nem egyházunkon, az egyházkerületen mult, a mely ily módozatok mellett az egyházmegyévé alakulást nem engedte meg. Teljes felosztást és elkülönítést követelt.

Az önállóságra törekvésnek — jelen indítványomban én ettől eltérő útján kívánok haladni. Én a kérdést nem de lege lata, hanem lege ferenda szempontjából kívánom tárgyalni. Törvényhozó zsina-tunknak hatalmában áll a kérdést törvényváltoztatással és pótlással a legtermészetesebb módon oldani meg. Én nem azt javasolom, hogy új, eddig nem létezett intézményeket letesen a törvényhozás, hanem egyszerűen azt javaslom, hogy az évszázadok próbáin atment s bevált, a tényleges, a létező állapot kodifikáltassék.

Azt indítványozom, hogy az önállóságra hivatott nagy egyházak, az egyházmegye hatósága alól vétsenek ki.

Mert ez felel meg: a történelem tradícióinak, a mult fejleményeinek, és az évszázados tényleges gyakorlatnak, ez felel

nári lakások kérdését az egyházkerület megqizottaival tisztázza.

K. Tóth K. betérjeszti az ispotályi harangok elkészítésére folytatott gyűjtés számadását, mely szerint összesen 2731 kor. 45 fl. gyűlt be. A számadást felülvizsgálás végett kiadták az egyházi számvevőnek.

Ezzel a gyűlés kevéssel 1 óra előtt véget ért.

NAPI HIREK.

50.000 arany font.

50.000 arany fontot, azaz hat-százezer frtot vagyis egymillió és kétszázezer kor. nemzeti ajándékot jut-tatott a győztes Anglia Kitcheneknek. Más idők, más szokások. Hajdanta földet és birtokot kapott a győztes hadvezér, ma sárga pénzt. És mi azt hisszük, hogy jobb volt az azelőtt, szebb és nemesebb. Az igaz, hogy azt az ajándék földet elvették a legyőzött néptől, de ne áltassuk magunkat és valljuk be, ma sincs másképen. Ma nem a *vae victis* jelszóval veszik el majd a burok földjét, házat, de a spekulációval, pénzzel és üzleti szellemmel. Nem telik bele 5 év és egész Transzvál a londoni tőzsdéé lesz. A háboru ma sem más, mint volt egy-koron, a struggle for life legpompásabb leghatalmasabb és legimpozánsabb megnyilatkozása. Csakhogy a míg azelőtt az erős oroszlan bátran kivágta, hogy erős vagyok, oroszlan vagyok, legvőz telek, enyém vagy, addig ma a ravasz és humánus róka meghagy a legyőzöttnek mindent, pénzt, paripát, posztót, de becsalja őt egy ravasz csapdába, a tőzsde és aranykereskedés csapdjába és ott meg is koppasztja alaposan. És a régi hadi jutalom, a birtokán mégis csak szebb volt, oda kötötte a hódítót a meghódolthoz, missziót rótt rá, ápolni a jövő békét, egyetértést egybeolvasztani, egybeforrasztani a két népet, míg a mostani jutalom azt mondja: pénzt szereztél, pénzt kapsz. Ugyneki provízió az egész. A lényeg nem javult, csak a forma lett csunyább, rosszabb.

Lótenyésztési jutalomdíj kiosztás a Hortobágyon.

A debreczeni gazdasági egyesület és lótenyésztési bizottság élükön Riekl Antal és Huttlész Kázmér elnökökkel lótenyésztési jutalomdíj kiosztást rendezett tegnap Darányi földművelésügyi miniszter támogatásával a Hortobágyon. Résztvettek a szép ünnepségen, mely délelőtt tíz órakor kezdődött Debreczen előkelő gazdái s a jutalomdíj kiosztás bírálói, kik között ott voltak: Váczy János, Király Gyula, Dalmy László, Bonyhádi Perczel Dénes százados méntelepi parancsnok, Pessina Miksa m. kir. méntelepi százados, Muháros János méntelepi állatorvos, Rácz Lajos tit-

kár s a debreceni gazdák nagy számban. Hét csoportban osztattak ki a jutalomdíjak. Az I. csoportban csikóval elővezetett anyakanczák vettek részt a kiadott két arany-, két ezüst- és két bronzoklevél. A II. csoportban három éves kanczacsikók versenyeztek 1 arany 1 ezüst- és 2 bronzoklevélért. A III. csoportot két éves kanczacsikók képezték négy díjjal. A IV. csoport az egy éves kanczacsikóké volt négy díjjal. Az V. csoport mén-csikóké volt három oklevéllel. A VI. és VII. csoport 2 és 3 éves mén-csikók csapatja volt 2—2 oklevéllel. A díjazott lovakat Debreczen város színét viselő szalaggal is fel-díszítette a rendezőség, melynek nem kis érdeme van a tegnapi napsikerében. Délben társasbéd volt a pusztai csárdában és délután fél három órakor véget ért az ünnepség.

Csendőrorsők szaporítása megyében.

A harmadik csendőrkerület negyedik szárnyparancsnoksága atiratban értesítette Debreczen tanácsát, hogy a debreczeni csendőrség létszámát 5, a csegei őrsét 4, a nádudvariét pedig 1 legénynyel emelte fel.

A debreczeni függetlenségi kör táncvizalma.

A debreczeni függetlenségi kör, ez a legideálisabb és legszentebb nemzeti óhajnak és törekvésnek, az ország függetlensége kivívásának egyik virágzó egyesülete, a jövő vasárnap azaz Junius hó 15 én a nagyerdei dobos pavilonban — szabad előadásból és lelkesítő énekszámokból álló hazafias programmal egybekötött nyári táncvizalmat rendez. A meghívók már szétküldettek; a ki pedig tévedésből meghívót nem kapott volna, de ahhoz igényt formál, kérésére a kör titkára dr. Kocsár Gábor ügyvéd, valamint B. Nagy János elnök, a függetlenségi kör Csapó utcán levő helyiségében készséggel ad utólagosan is mindenkinek.

A multság tiszta jövedelme a függetlenségi kör ház alapja javára fordítatik. Belépti díj 2 korona. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hírlapilag nyugtáztatnak s a nemeselekkü felülfizetők, mint magasztos czélért áldozók nevei egy e czéltől a pénztárnál rendelkezésre álló évkönyben fognak megörökítettetni, hova minden felülfizető nevét sajátkezűleg bejegyezheti.

Jöjjetek el erre az estélyre mindannyian ti debreczeni polgárok és honleányok, jelenjete meg ott mindnyájan! Hiszen kellemesebb mulatságot ti magatok sem képzelhettek el, mint ezt a m i k ö r ü n k mulatságát, hol a romlatlan szívek és tiszta eszmék örvendezhetnek együtt s szoríthatnak egymással testvéri jobbkezet.

A siketnéma intézet Debreczenben.

Városunkban az utóbbi időben lelkes mozgalom indult meg a humánus intézmények létesítése iránt. Egyike ezeknek a siketnéma intézet. Ennek az emberbaráti intézménynek lelkes munkása s szervezője Oláh Károly tanácsnok, ki, mióta a siket-némák itt felolvasást tartottak, nagy oda-

adással fáradozik azon, hogy a siketnémák fióktintézetét városunkban létesítsék. Szép összeg is gyűlt már egybe erre a czélra s ma is naponként folynak az adományok erre a czélra. Oláh Károlyt működésében melegen támogatja Puky Gyula főispán is, kinek elnöklésével e hó 29 én a siketnéma intézet felállítása ügyében nagy értekezlet lesz város-házán, Oláh Károly tanácsnok az értekezletre szóló felhívást, mely egyidejűleg meghívó is lesz, megküldi a város s a vármegye összes törvényhatósági bizottsági tagjának. Ilyen buzgólkodás mellett hisszük, hogy megnyílik Debreczenben a siketnéma intézet.

Nyiregyházi tanárok Debreczenben.

A debreczeni tanáregyesület tegnap, vasárnap délelőtt népes ülést tartott, melyen a nyiregyházi tanáregyesület öt taggal képviselte magát. A reggeli vonattal érkező vendégeket a helybeli tanintézetek tanáraiból alakult egyes küldöttség fogadta.

Megérkezés után az ev. ref. Collegium konviktusában villasreggelire gyűltek össze az egyleti tagok, és csak ezután 10 óra tájban kezdődött a gyűlés, melynek egyetlen, de igen érdekes és az egész társadalmat érdeklő pontja volt Victorisz nyiregyházi tanár szellemes felolvasása a tanári testületek és a társadalom viszonyáról. Lendülettel előadás-ban fejtegette ezt a kérdést, melynek folyamán arra az eredményre jutott, hogy a társadalom kellőképen értékeli a tanári hivatás fontosságát sőt az elismeréssel sem fukarkodik a tanárság irányában, ha az egyes tanári testületek kivesszük részüket a társadalom közös munkájából. Arra pedig, hogy az elismerés s vele együtt a tanári állás tekintélye fokozódjék, igen alkalmas eszköznek találja és ajánlja a debreczeni tanáregyesület figyelmébe a szabad lyceum intézményét, mert ennek révén mutathatja ki a tanár tudományos készültségét a legalkalmasabb módon s értékesítheti legkönnyebben az egész társadalom javára.

A tanulságos értekezést a hallgatóság tetszéssel fogadta és számos alapos hozzászólás után kiviendő programmpontjai közé fölvette.

Gyűlés után a Dobos pavilonban a nagyerdőn bankettre gyűlt össze a debreczeni tanári társadalom, melyen számos szellemes tősztanban nyilatkozott meg az a baráti rokonszenv és kartársi jóindulat, mely Nyiregyháza és Debreczen tanári társadalmát összefűzi. Ebéd után Fazekas Sándor főreáliskolai igazgató fogadta nagyerdei vil-lájában vendégül magyaros vendégszeretettel a jelenlevőket, kik közt ott voltak Géressy tank. főigazgató, Dóczy Imre ev. ref. középiskolai felügyelő, Váradi K., Sinka Sándor igazgatók, a város részéről Oláh Károly tanácsnok és még számosan a város előkelő társadalmából.

Személyi hír.

Puky Gyula Hajdúvármegye és Debreczen sz. kir. város főispánja tegnap este egy heti budapesti tartózkodása után vissza-érkezett Debreczenbe.

„Felejthetetlen napok“ a rendőrségen.

A bűnügyi osztály vezetőjének Végh Gyula tb. főkapitánynak asztalán egy értékes arany nyaklánc fekszik, melyet tegnap találtak. Az arany nyakláncu kis arany medall „Felejthetetlen napok“ felirással. A belső lapokra egész kis szerelmi regény van bevéve. Ime a tartalom:

„A Carika nevét két helyre véstem be; ez arany lapra és a szívembe. Ez arany lapon csillog ez az édes név. Vajha hozzám fűződnék a legfelejthetlenebb.“

Az ajándékozó neve is ott szerepel, de anyira indiskrétek még sem vagyunk, hogy eláruljuk a boldog szerelmes nevét, mert így könnyen megessék, hogy sokan megtudnák, ki is hát a szerencsés választott. No meg a kisasszony se igen szeretné, sajnálhatja is, hogy jobban nem vigyázott a kedves emlékre, hogy illetéktelen egyének tudomást vennének az ő boldogságáról. Így is tudnak róla már is a rendőrségnél, a legilletéktelenebb helyen. A rendőrség nem akarva zavarni a boldogságot, a szokásos formáktól eltérőleg lapunk utján hívja fel a tulajdonost, kinek bizonyára becses emlék a láncz, de még inkább, a „Felejthetetlen napok“, személyesen vegye át a bűnügyi osztálynál.

A vadásztársulat közgyűlése.

Tegnap tartotta tisztújító közgyűlését az újjáalakult debreczeni vadásztársulat a város háza nagytermében. Bészler Lajos elnök tíz órakor nyitotta meg nagy érdeklődés közepette a szokatlanul népes közgyűlést. Majd az elnöki előterjesztések s a múlt évről szóló jelentések kerültek sorra tiszteket a közgyűlés elfogadott. Ezekkel végezve kezdődött a valódi vihar. A tárgysorozat harmadik pontja Bészler Lajos elnök lemondása volt soron, ki úgy maga, mint tisztársai nevében megköszönve a bizalmat, mandátumát a közgyűlés rendelkezésére bocsátotta. Idősb Gáll József korelnök vezetésével megejtett ezután a tisztújítás. Szavazatszedőkké kiküldöttek: Vímay Géza, Popovits Gyula és ifj. Pájer József. Szótöbbséggel a következők választották meg a társulat tisztiszelő karába: Tiszteletbeli elnökök: Bészler Lajos és Simonffy Gyula; elnök: Orosz Sándor; alelnök Gráter Imre dr.; ügyész dr. Kun Mihály; pénztárnok: Balázs Ödön, jegyző: Publik Ernő és Popovits Gyula, választmányi tagok lettek: Borbély Ferencz Biczó Gyula, Cselley Gyula, Gróf József, Karsanyi István, Juga Gyula, Kaszanyitcky Endre, ifj. Pájer József, ifj. Góth Ferencz, Helle Károly, Vinnay Géza, Wolafka Antal. Póttagok lettek: Thiesen Arthur, Vadász Emil, Biró Géza, Szikszay Szabó József, Pálffy István és Pasztor Gyula. Általános éljenzés közepette fogalta el Orosz Sándor központi főszolgabíró az elnöki széket, köszönetet mondván úgy a maga, mint a megválasztottak nevében a megtisztelő bizalomért. Utána Fráter Imre dr. alelnök emelkedett szólásra és mondott köszönetet a közgyűlésnek — majdnem egyhangú megválasztásért. Ezzel véget is ért az újabb tíz évre megalakult társulat tisztújítása.

Választások a városnál.

A júniusi rendes városi közgyűlés két választást fog megtenni. Üresedésben van egy számírszti és egy házipénztári tiszti állás. De mert a számtiszti állás valószínűleg előléptetés folytán töltetik be, három vá-

lasztás lesz mégis, mert az előléptéssel két házipénztári tiszti állás üresedik meg. Az egyik házipénztári tisztségre Mihalovits Gyula az egyedüli komoly jelölt, a ki szorgalmánál és tehetségénél fogva megérdemli a törvényhatósági bizottság jóindulatát. A másik tiszti állásra Szathmáry Zoltán, a kiváló tehetségű író pályázik; a ki végleges Debreczenben telepedett meg. Szathmáryban szintén jeles, megbízható munkást nyerne a város s az ő megválasztása is csak nyereség lenne a számvevőségre.

Önkéntesek érdekében.

A honvédelmi miniszter egy leíratot küldött tegnap Debreczen városhoz az önkéntesek érdekében. A polgári állás és fentartási kellekek, igazolása czimén kiállított okmányok árvizsgálása és megerősítése az arra hivatott polgári hatóságok által több esetben késedelmesen történt és így gyakran előfordul, hogy az okmányok késedelmes megérkezése következtében az illető pályázó egyéves önkéntest önhibáján kívül a tartalékos hadapróddá vagy hadnagygyá váló kinevezésnél mellőzni kellett. Az ilyen káros mulasztások elkerülése végett a miniszter körrendeletben figyelmezteti az összes törvényhatóságokat gyorsabb tevékenységre kassonló eseteknél s egy ilyen körrendelet Debreczennek is jutott. Természetesen nálunk valami nagy szükség nincs az ilyenre, mert nálunk pontosan folynak a katonai ügyek s ellenük eddig senkinek sem lehet panasza.

Halálozások.

Kiss Lajos nyugalmazott kir. törvényszéki irodatiszt f. hó 8-án 64 éves korában meghalt. Temetése Csapó utca 25-ik számú háztól f. hó 10 én délután 5 órakor lesz. — Id. Csöreg Péter ref. egyh. bizottsági tag. f. hó 8-dikán 67 éves korában meghalt. Temetése Boeskafter 6. számú háztól f. hó 10-én d. u. 3 órakor lesz. — Zöld István f. hó 8-án 23 éves korában meghalt. Temetése a Bethlen-utcai 41-ik számú gyászháztól f. hó 10 en d. u. 3 órakor lesz.

A tapéi mandátum.

A tapéi választó kerület függetlenségi és 48-as pártjának jelöltje, dr. Kelemen Béla, mindenütt a legnagyobb lelkesedéstől kísérve, folytatja körutját a kerületben. Vasárnap Horgoson tartja programbeszédjét. Kisérétében vannak — mint az országos központ kiküldöttei: Pozsgay Miklós, Rakosi Viktor és dr. Sebess Dénes függetlenség képviselőik. Kelemen, ki a mult választási alkalmával, a kormánypart által kifejtett szörnyű vesztegetések és erőszak daczára csak 7 szavazattal maradt kisebbségben, biztos győzelemmel fog kikerülni a most folyó választási küzdelemből.

Az izr. hitközségi tagok figyelmébe.

Értesítetnek a t. tagok, hogy a Deák Ferencz u. templomban az istentisztelet a Pünköszt ünnep napokon következő időben fog megtartani: Kedden este fél 8 órakor. Pünköszt első napján szerdán d. e. 9 órakor és d. u. 4 óra este fél 8 órakor. Csütörtökön reggel „Mazkizzel“ egybekötött „Haskomah“ fél 7 órakor, a főistentisztelet d. e. 9 órakor a főmázkir d. e. 10 órakor a d. u. istentisztelet 4 órakor.

Zsandárok a határban.

Említettük, hogy a csendőrség a város határában a külterületeken megkezdette mű-

ködését. Erről a város a következő hivatalos értesítésben tudatja a polgárságot: A magy. kir. Belügyminiszter ur ő Nagyméltósága, a törvényhatósági bizottságnak 132./10,071. 1901 kbgy. számú határozatát, amely szerint a m. kir. csendőrség hatásköre törvényhatóságunk külterületére kiterjesztett, 1902. évi 59,566 számú távirati rendeletével jóváhagyta. Ennek folytán a m. kir. csendőrség működését 1902. június 1-én megkezdte. Ayon időtől kezdve, mindazon közreénezeseti és közbiztonsági szolgáltatást, melyet eddig a rendőrség teljesített: a város körül levő összes kertekben, majorsági- és tanyaföldeken, valamint erdőségeken és általában a város és nagerdei park kivételével az összes külsőségen a m. kir. csendőrség fogja eszközölni. Miről tudomás és tájékozás végett a közönség értesítettik. A városi tanács.

Czirkusz Debreczenben.

A nyári unalmasnak ígérkező napok alatt mégis lesz, a mi szórakoztatja a közönséget. Az erkölcsrontó orfeumokat nem engedélyezik, a mi igen helyes is ezek helyett jönnek majd a czirkuszok. A Wollner testvérek első rendű czirkusz variete társulata köszönt be elsőnek, hogy a közön éget szórakoztassa. Jeles, elsőrendű külföldi művészekből áll a Wollner társulata, kinek neve nem ösmeretlen a debreczeni közönség előtt s a ki pár év előtt, mikor jól szervezett társulatával itt működött, a legjobb emléket hagyta itt. Wollner a Széchenyi u. végén állítja fel fedett, kényelmes, gázvilágítással berendezett 1500 embert magába foglaló sátrát s mint értesülünk e hó 11-én szerdán este már meg is kezdi előadásait. A közönség bizonyára jó szórakozó helyet talál a Wollner testvérek czirkuszában.

Az ipartestület volt jegyzője meghalt.

Balázs-falváról jelentik lapunknak, hogy Dr. Botz Elek, ottani jeles, fiatal ügyvéd, a debreczeni ipartestület volt jegyzője meghalt. A rokonszenves fiatal ügyvédnek sok barátja és ismerőse van Debreczenben, akik valamennyien mély részvétellel értesültek Botz dr. haláláról.

Bethlen Gergely olasz huszárraj.

A magyar szabadságharcz hős tisztje, Bethlen Gergely gróf szervezte Olaszországban a huszárságot, ő alapította a Piacenza városáról elnevezett első olasz huszárezredet. Ennek az ezrednek most megírják a történetét s ez alkalmából megfestetik Piacenza város számára az alapító Bethlen Gergely gróf arczképét. Türr István, tábornok, mint Kolozsvarról jelentik, levelet irt a kolozsvári történeti ereklyemuzeumnak, hogy küldje meg e czélra Bethlen Gergely képét. — A muzeum készséggel eleget tett a kívánságnak s két képet küldött a jubiláló olasz ezrednek. — Az egyik ceoportkép s a Bethlen család vitézségéről az tesz bizonyosságot huszonegy Bethlen van a képen aki mind küzdött a szabadságharczban.

„Spieler“ nem becsület sértés.

Ezt mondta ki a székelyhídi kir. járásbírósaq ítéletének helybenhagyásával a nagyváradi törvényszék bírósága a napokban. Egn. létai lakosnak czivakodás közben azt vágta oda a másik: Spieler! A tanak azt vallották, hogy ők nem tudják mi az spieler, vádolt pedig azt mondta, hogy hamis kártyás elnevezést tulajdonit a spieler szónok. A törvényszék azonban nem fogadta el e magyarázatot és felmenté a vádlottat s ezzel kimondta hogy a spieler szó nem képez becsületsértést.

Születendő gyermekek bejelentése.

A polgármester intézkedése szerint a születendő csecsemő gyermekek, illetve a születési esetek bejelentése a házassági levél felmutatásával a szülők által teendő meg a rendőrségi bejelentő hivatalnál. E figyelmeztetést a rendőrkapitányság azzal teszi közvé, hogy a bejelentések elmulasztása kihágást képezvén, büntetést von maga után.

Apró koldusok.

Mikor néhány évvel ezelőtt a hatóság hozzá fogott a koldus ügy rendezéséhez, mindenki azt hitte, hogy végre megszabadul a közönség a nyilvános koldulás kellemetlenségeitől. Egy ideig alig lehetett egy-egy vak koldust látni. Az sem mert kéregetni, de most újra felütik a fejüket a koldusok, sőt már a kéregetés újabb módját is kieszelték. Nem a vak apa, avagy a béna kezű anya jár koldulni, hanem a gyermeket küldik kéregetni, kik a legforgalmasabb utcán utána futnak a járóelőknek s kinyújtva vékony karjaikat szánalmat keltő hangon mondják el betanult mondókájukat. — Bácsi vagy néni adjon egy krajczárt. Apám nincs. Meghalt. Anyám nagy beteg, nem etiünk három napja. Ha az ember nem hallgat rájuk, utána szaladnak tovább, hogy a másik pillanatban már másik embernek mondják el a jól betanult leczkét. Jó volna, ha a rendőrség nagyobb gondot fordítana ezekre a kéregető gyermekekre, mert ez a koldulás nemcsak hogy a közönségre szerfelett kellemetlen, hanem magának a gyermekeknek is kárára van, mert legnagyobb részük tanköteles már s így a kéregetéssel az iskolától el van vonva, holott erre semmi szüksége sincs, mert az apró koldusoknak legtöbbje nem is szegény emberek gyermeke, hanem úgy béreltik őket könnyelmű szülőktől néhány fillér napibérért az élelmes koldusok. Így neveli a társadalom aztán az irgalom filléreivel azokat a szerencsétleneket, akik a tisztességes munkától elszokva, később a bűn útjára térnek és elmerülnek a posványban. A rendőrség figyelmébe ajánljuk ezeket az apró koldusokat.

A nyiregyházi színház műsora.

Június 8-án vasárnap d. u. Lotti ezredesei, Énekes bohózat. Este (először) Több mint kiralyó. Színmű. Hétfőn Szultán. Operette. Kedden Rosenkranz és Guldenstern. Vigjáték. Szerdán (először) A sötétség hatalma. Dráma. Csütörtökön (utolsó bérlés szám) A kis szökevény. Operette. Pénteken (először) X. asszony. Bohózat. Szombaton A zsidó nő. Opera. Vasárnap d. u. A bor. Falusi történet. Este (bucsu előadásul) (először) A régi szerető. Népszínmű.

Egy csodadoktor gazságai.

Mintha csak Pitaval rémregényéből kitépett fejezet lenne, úgy hangzik ez a hír, s a főszereplője is hasonlatos a rémregények rejtélyes alakjaihoz. A neve Fazekas Dániel, s orvosnak hivatja magát, bár diplomája nincs. Csodadoktor, akinek kurájában, melyet természetes gyógymódnak nevez, sokan hisznek. A leleményes ember ebből a hitből

néhány év alatt óriási vagyont szerzett, s most a városligetben van hatalmas „gyógyintézete.” Kuruzslással, okmányhamisítással, sőt legutóbb erőszakkal vádolva gyakorta állt a bíróság előtt, de ügyesen kieviczkelt a paragrafusok kacskaringó hurkából. Most egy hallatlanul brutális tett miatt fogják kérdőre vonni ezt az embert, akiről meggyőződött felesége így nyilatkozott: Kérem, az én férjem vagy örült, vagy gazember. Ez a szegény asszony, a vadállati ember harmadik felesége, gyötrelmes életet élt az ura mellett, aki ütötte-verte. Ezelőtt nyolcz évvel úgy gyomron rugta, hogy még ma is súlyos zesebaj gyötri, sőt 1900. az asszonyt igen rejtélyes körülmények közt megmérgezték. A szegény asszony, ellen a napokban Fazekas Dániel egy egy marczona csavargót fogadott föl, s a szóros értelmében agyba-főbe verette, s az utczára menekülő meggyőződött teremést maga is megrugdosta. Az asszony most súlyos betegen fekszik a szanatoriumban, hol a rendőrség két szobát különített el számára. A nagybeteg, aki Weyner Emil dr. kezel, ügyvédje útján feljöttést tett férje ellen s kéré elmbéli állapotának megvizsgálását, mert annál rosszabbat nem mer feltételezni róla, mint hogy megörült. Nekünk azonban e rejtélyes ügyben más a véleményünk, mert Fazekas Dániel nem mindennapi agyafurcsággal az asszonyra akarja hárítani a gyant, hogy nem ő a férj, de az asszony az örült, A vizsgálat megindult, s elvárjuk, hogy végre a szanatorium sötét rejtélyeit teljesen megvilágítsa a rendőrség.

A debreczeni izraelita elemi iskola

tanítói kara szép iskolai ünnepélyt rendezett június 8-ika megünneplésére. Az ünnepély s hymusz elénekülésével kezdődött, majd Kuthy Zsigmond igazgató tartott szép beszédet, melyben a koronázási évforduló és a magyar szent korona jelentőségét fejtegette. Ezután Kohuth Mór, az érdemekben megőszült agg tanító mondott imát érczes hangon a királyért és a magyar hazáért. Ezt követte Fülöp Szidi kitünő szavalata, ki Bajzának „Isten áldd meg a királyt” című költeményét szavalta helyes felfogással, igaz és lelkes hangon. Ő utána Kandl Kalmán, Ungár Ella, Fischer Irén és Kardos Ferencz iskolai növendékek szavaltak hazafias költeményeket. Az ünnepély a „Talpra magyar”-ral és a „Szózat elénekülésével ért véget.

Nyitva van Debreczen

legszebb, természetes nyári kerthelyisége. A Márkus Jenő bor- és söresarnok udvarkertje, mely szőlőskertekkel szomszédos. A délutáni és esti órákban a legpompásabb levegőjű és legkellemesebb szórakozó hely ez ma városunkban, hol minden nap „vacsora” különlegességek, jégbe hűtött italok, a legjobb Dreher-féle sör kapható. „Piros bor” literje 30 krajczár.

Nyilatkozat.

Hugysavas vérvegyületű és gyomorba-jos betegeimnél előszeretettel és kiváló jó sikerrel alkalmazom a szolyvai vizet. Magam is ezen vizet használom és már hónapok óta ez képezi kizárólagos és mondhatnám, majd nem nélkülözhetlen italomat. Dr. Vadass Pál Budapest, Vesselényi-u. 45.

A szolyvai ásványviz kitünő üdítő ital. A savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

József főherczeg és a Palatinus huszár.

A gömörmegeyi Várgede fűrdő vasuti állomásán kedves jelenet történt tegnap délelőtt. Ugyanis a legmagyarabb főherczeg: József, kisdárdán Miskolczon szemlét tartott, visszajövet látogatást tett egykori verbunkos hadnagyánál, Szabo László várgedei föld-birtokos, nyugalmazott század snál, ki mint a 12-ik Palatinus-huszrezred katonája 1846-ban, ezelőtt 56 esztendővel. József főherczeg az apja, az öreg nádor jelenlétében Jászberényben besorozta katonának. Az általánosan tisztelt öreg katona ez idén nagybeteg volt, ezt József főherczeg megtudta és a következő levelet írta Várgedére a napokban.

Kedves százados uram!

Ma van 56 esztendeje, hogy 1846-ban boldogult atyám jelenlétében, Jászberényben fejmem tette a verbunkos csakót. Ezen lelekkemlő szép katonai ünnepélynek ma már csak 3-an vagyunk élő tanúi. Tavaly, meg találkoztam Jászberényben ez öreg Moré káplár cigány trombitásunkkal, de azóta már ő is felment a legfőbb hadiszállásra; a menyországba. Ha Felső Magyar országra vezet utam, ez alkalommal legkedvesebb kötelességem lesz százados urat Várgedén meglátogatni. Ugy vagyok értesülve, hogy százados ur nem panaszkodhatik, mert az ég oly fiuval áldotta meg, aki mindig jól gondoskodik, ki, mint hallom, igen jó gazda.

Remélem, hogy egykori tizenöt éves újoncz katonájával nem vallott szegényt. A mielőbbi viszonzatásig vagyok

régi öreg bajtársa
József főherczeg.

A minden tekintetben érdekes levél annyira felvillanyozta a már beteg, 85 éves öreg urat, hogy azonnal jobban lett. A levélhez József főherczeg 3 arczképét saját kezű aláírásával ellátva küldötte meg az öreg századosnak, fiának és ennek feleségének. Az öreg Palatinus százados különben egy pompásan megfestett képben örzi annak a nem mindennapi jelenetnek az emléket, mi ön Szabo százados a 12-es, jelenleg VII. Edvárd angol király nevét viselő huszár-ezred verbunkos hadnagya a kis főherczegnek a fejébe nyomta a csakót és szokás szerint parolázott vele az egész Palatinus huszár-ezred előtt, kinek ez alkalommal a toborzó nótákat az öreg nádor udvari cigányzenekara: Balázs József bandája és a 12-es huszárok ismert, főhéher paripákon járó saját zenekara felváltva játszotta.

Mint értesülünk, József főherczeg egy magával vitt magas rendjelt sa átkezüleg tüzött fel az ősz katona mellére és déli 12 óratól kezdve délután 5 óráig időzött egykori verbunkos tisztjénél.

Adatok a gazdaszat fegyvertanához.

(A nálunk forgalomba lévő viharágyuk bírálata.)
A Földmívelésügyi miniszter Ur figyelmébe.

II.

Láttam a Farkas Faragó-féle) ágyut is. No ez aztán egy valóban tekintélyes ágyuszörnyeteg benyomását teszi, melynek mértéknélküli arányai egy kisebb hadsereget is futásnak indíthatnak; és mltán mert—mint állítatik tettei kiszámíthatatlanok — s az életbiztosítási társulatok

elbírálása alá tartoznak; pedig a rendőrségnek is lehetne köze azokhoz... Szóval ez az „ágyu“-nak nevezett készülék életveszélyes s mint ilyen, nemcsak hogy nem ajánlható, hanem annak forgalombahozatala rendőri szempontból egyenesen betiltandó lenne; mert különösen gyors tüzelés, valamint csapadékos időjárás alkalmával, megtörténhetik, hogy a teljesen el nem égett s öregebb löporszemek (u. n. vakszemek), de egyéb tüzzsilánkok is a hangtölcsérből beledjutva a löporadagba, ott alkalmatlan időben is lehetséges, hogy éppen az új töltés pillanatában explodálnak, a mikor a kezelő személy testi épsége, élete eshetik áldozatul és a voltaképeni cél még sem leend elérve. Különben ez az ágyu egy költségesebb védházaskában van elhelyezve s áll egy 4 méter hosszú hangtölcsérből, egy vele összekötésbe hozott mozsárból, melybe a löporadag egy oldal nyíláson át fölülről becsatolják s hogy a lövöldöző személyt az oldalnyílásokon elő-előtörhető lángok agyon ne porzólják, arról ugyan némileg gondoskodva van, de nincs eleje véve annak, hogy az elsütés pillanatában illetéktelen helyen tömegtelen mennyiségben eltörő gázok és füst is ne töltsek meg a védházikó belsejét is, melyben a kezelő személyeknek kellene tartózkodniuk, hogy azok az ismétlődő lövéseket a helyzet kívánta gyorsasággal tovább is beadhatnák.

A gázoknak illetéktelen helyen való elillantása egyáltalán nagy veszteség is; mi — természetesen — a hatas korlátozást eredményezni.

Hátránya ennek az „ágyunak“ nevezett veszélyes szörnynek még az is, keze léhez föltétlenül két egyen igényeltek; mert egy és ugyanazon mozsárból teljes lehetetlenség az esetleges szükséghez mérten 30—40 lövest is leadni; a mozsarakat pedig tisztítani, hűteni, szárítani, tölteni és gyutacsolni is kell. Nem lévén e szörnyeteg irányítható: köd, dér és fagy kirok elleni védekezésekre is teljesen alkalmatlan az; sőt vele preventív lövések sem tehetők s így annak territoriumbeli hatása is nagyon csekély.

Anyaga különben kifogás alá nem eshetik (de a lövésekhez szükséges gyutacsok drágák) s az egész alkotás értéke arának egyébként megfelelő volna, ha annyi kifogásom nem lenne ellene; ha annyi szerencsétlenségnek nem lenne előidézője.

Ez az „ágyászörnyeteg“, daczara a részére eddig kiállított elismerő okmányoknak, testépsége és életbiztonsági okokból a forgalomból sürgősen kivonandó lenne.

Megszemléltem a Kecskeméti Szigetén által konstruált, viharágyut. Ennek első sorban is anyagát kifogásolom. Ugyanis: a mozsár közönséges vasöntvény; hangtölcsére egészben túl vékony, csak 1 mm. vastag; különben is egész előállítása vasári munka benyomását teszi s minden személyi biztonságra való tekintet nélkül. Ennél gyors tüzelés esetén 20—30 drb külön mozsarra is lehet szükség, miért is föltétlenül két szolgálatot tevő egyént igényel és annál inkább, minél kevesebb a mozsárkészlet. Ez az ágyu keptelen a löporadag kihasználására; technikai kivitelt teljesen nélkülöz; nem veszélytelenebb a Farkas-Farragó-felénél, mert ennél az idő-lötti explozió még a kézben is megtörténhet; de irányítható s e sajátsága ama fölött előny: azonban ennél az irányíthatóságnak is kevés az értéke; mert egyrésztől mély szög alakban nem használható, másrészt pedig a védházikó nagyon messze esik tőle, s ha már egyszer védházikóra szükség van, — mi elvitáztatlan tény — akkor az legyen alkalmas helyen, vagy pedig álljunk el az irányíthatóságtól.

Ez az ágyu igen rövid használhatási időtartammal bír és értéke arával arányban van.

A Greinitz-Neffen-féle viharágyu már csak történelmi beccsel bír; de azt hiszem, hogy sok szomorú emlék fűződik ugye névhez, mint az egész konstrukcióhoz. Egyébként pedig áll a közönséges hangtölcsérből, mely három alacsony lábbon nyugszik s mely alá a löporral megtöltött közönséges urnapi és más ünnepek alkalmával, különösen pedig a régi vigaszüretelen használni szokott tarackok tolnak és az ezekben esetről-esetre a töltőgató kénye kedve szerint elhelyezett több, vagy kevesebb löpormennyiség gyujtó kanócczal robbantatik föl, szétforgácsolódván a gázok a hangtölcsér és a mozsár közti végtelen űrben.

Igen gyakorlatiasnak találtam a Lorberr-féle ágyut; de fegyverttechnikai kivitelre ennél sem bukkantam és épen ezért ez sem használja ki a löporadagot.

Ennek hátránya, hogy gyutacsos-rézkupakkal van felszerelve, melyekből sok kell s melyek — mint majd alább látni fogjuk — nagy kifogás alá esnek és melyeknek hátrányos voltukat nem szünteti meg a kötelességszerűleg előírt hidegvízben való lehűtési és gyakori tisztogatási eljárás sem.

Ez az ágyu nem irányítható, löporakmaraja veszélyfeszék. Ára nagyon mérsékelt.

Végül láttam és megvizsgáltam a Fehér-Ferencz-féle irányítható és nem irányítható, egy és hat lövetés viharágyut is. A hatlövetésűt, miot a cél szolgálatába nem tartózkodó, megemlékezni fölsőleges; azonban erről is meg kell jegyezni; hogy ez a revolverdob-rendszernek amennyire naiv, a gyakorlatban alighanem annál veszedelmesebb másolata, amennyiben organikus hibái miatt dobjában egyszerre több töltény is elsülhet, egyenkint töltve pedig a dobát, az egész revolverszisztémának semmi értelme nincsen.

De annal érdekesebb a másik két alkotás, melyeknél az anyag és a lényegbeli szerkezeti sajátság ugyanaz, csak az állvány szerkezetében van különbség, aminek egyrészt a nem irányíthatóság és viszont az irányíthatóság az eredménye.

Mindkét szerkezetű ágyut egy kalap alatt fogom ismertetni.

Fehér egylövetésű stabil és irányítható viharágyuja már méltó az „ágyu“ elnevezésre. Igen szerencsés a koncepciójok és kitűnő technikai izles is nyilvánul meg ezekben; de nem szerencsés és nem kifogás nélküli a kivitel s midőn kiemelten fölsorolom ezeknek a komoly figyelmet érdeklő készülékeknek a hátrányait, akkor a legjobb indulat vezérel szigorú kritikámban; mert a szükséges helyesbítések és pótlások eszközlése után a Fehér-fele ágyukat, a viharágyuzás terén mint határozottan fegyverttechnikai vívmányt üdvözölhetem s mint ilyeneket majdan gazdainknak nyugodtan ajánlhatom is; azonban ezt tennem lelkiismeretem még ma nem engedi meg.

A Fehér-fele ágyuknál kifogásolom mindenekelőtt a mozsár anyagot; mivel az bronzöntvény. Már pedig tudvalevő dolog, hogy a bronz, ágyuhoz nem alkalmas anyag, mert bár keményebb az acélnál, de koránt sem oly ruganyos természetű és épen ebben rejlik az acél mellett őrési hátránya, nem oly biztos, mint az acél és költségesebb is. Több helyen szerkezeti fölsőlegesség jelentkezik, mi az előállítást drágítja.

A mozsár átmérete nem áll arányban annak hosszúságával, miért is nem föltehető a löpor kielegitő kihasználása.

A sok furat, lyuk, a folytonosság hiá-

nyánál fogva, gyengíti az állományt, az egész szerkezetet s nyígyan e helyek mindenkör többé-kevésbé alkalmasak a gázok, a füst és a láng illetéktelen helyen való kivezetésére is, mi kiszámíthatlan helytetenségekre és következményekre vezet. Már pedig a Fehér-fele ágyuk bővelkednek ezekben s hogy a helyes irányra utalt gázok zöme a maga helyén ömlik ki, annak oka a hangtölcsér előnyilásának nagy átmérete, mert csak így képes az aránylag igen csekély űrtartalmu hangtölcsér az óriási tömegű gázt a rendes módon a hangtölcsér szétvetése nélkül kivezetni. Kisebb űrtartalmu hangtölcsérszerűen már megtorlódnának a gázok s azok egy tekintélyes része a mellőzhető — lyukakon és a gyenge alkotásu hátsó részeken helytelen irányban vezetettnek ki; mi lehetőleg részben most is megtörténik. — A hangtölcsér nyílásának nagy átmérete azonban föltétlenül a hatás és távolabb ható hordképesség rovására van.

A hangtölcsér a mozsár alakához és hosszúságához képest aránytalanul és fölsőlegesen hosszú más szerkezetű s hosszabb mozsár mellett akár 1.5 méterrel is rövidebb lehetne a hangtölcsér ugyanazon hatáscélra.

Vége köv.

CSARNOK.

Vaterloo.

Ereckmann—Chatrián elbeszélése után fordítot a: ifjabb Möriz Pál.

Most már itt van a döntő pillanat.

Tömérdek nép tolongott a posta előtt. Agyon gyötörtek a sok kérdéssel a conducteur. De ez nem szolt egy szót sem. Pernette ur, a postamester, dsrabonként szedett át mindent a postakocsiból. Már annyira türelmetlenkedett a tömeg, hogy a postakocsis ostorával is közbe csapkodott és nehezen csak így nyitottak utat a prűszköző lovak előtt.

Mindenfelől csak az hallatszott!

— A lapokat! A lapokat!

A postakocsis elrobogott a német kapu fele.

— Gyere! a Hoffmann kávéházba. Goulden ur szolt így. Siessünk, mert majd kiszorulunk onnét is. Pedig oda mindjárt viszik az ujságokat.

Keresztül vagtunk az piaczon. Midőn koczogó lépteket hallottunk a hátunk mögött. És a Margarot százados hangját felismertük.

Harsányan kiáltotta:

— Csak győjjenek... Nálam van az ujság!

Egy csapat szabadságot katontiszt rohant vele együtt. A szép holdfénynél mind tisztábban látszottak, a mint gyors léptekben közeledtek felénk... Gyorsan léptünk a kávéházba és alig ültünk le a nagy kályha mellé, egyszerre mindakét ajtón szinte egymás hátán rohant be a vendég.

(Folyt. köv.)

Nyilttér.**Menyasszonyi és lakodalmi**

selyemszövetek, elérhetetlen választékban, éppúgy a legújabb fehér, fekete és színes selyemszövetek mindenféle minőségben. Csakis elsőrendű gyártmányok a legolcsóbb nagybani áron, úgy méterszámra, mint egyes ruhákhoz szükséges mennyiségben, vám és bérmentesen házhoz szállítva. Elismerő levelek ezerszámmal. Schweitzba 25 fill. levélbélyeg kell. (3)

Union selyemszövőgyár

Adolf Grieder & Cie Zürich (Schweicz.)

kir. udv. szállítók.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vestag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Eladó vagy kiadó.

A vasut és csónakázó tó mellett gyárhelyi ségnek, ipartelepnek, alkalmas új épület-ugyanott lakások is kaphatók. Értekezhetni Kétmalom-u. 11.

Eladó. A város közvetlen közelében a **Szepesen**, urilakkal s gazdasági épületekkel felszerelt 14 ³/₄ nyilas tanya, bent a városban pedig 3 szál **tölgyfa gerenda** eladó. Értekezhetni **Szinay Gyula** ügyvédnél Rákóczi-u. 15.

Magos utca 23 sz.
a. ház szabad kézből eladó.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajdusági pedrő” használata által. Egy doboz 40 fl. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszerertárban, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerészénél H.-Szoboszlón.

1309—1902.

Hirdetmény.

Hajdudorog község belsejében 6 esetleg 7 kut furása határozatván el, ezen furási munkálat e f. hó 15-én az ideiglenes városházánál d. e. 10 órakor tartandó árlejtésen fog kiadatni.

Kikiáltási ár egy-egy kutnak furása és teljes felszereléssel együtt 576 kor.

Hajdudorog, 1902. jun. 7.

Farkas Győző
jegyző.

Rajk Imre
főbíró.

Divatos

Női mosó ruhaszövetek,
Batistok, Zephirek,
Áttört kekmék,
Sima színes angol vásznak,
Cosmanosi szintartó,
Indisch-foulard Savannah,
Chiné esikós es koczás vásznak:

m é t e r e 27 krajczár és 32 krajczár.

Szerb és Csalány vásznak

15 krtól 22 krig.

Turista ingek nagy választékban

Szabó Lajos fiai czégnél
Debreczen Rózsater.

Premier kerékpár 1902.

Legidősebb és
kipróbáltabb jelű.

Modern fiom
kiállítás.

Katalogus
ingyen.

Katalogus
ingyen.

Premier-Werkes, Eger (Csehország.)

Peronospora ellen legjobb a Kecskeeméti por

600 grammos csomag 24 krajczár.
Gyümölcsfák permetezésére a

Gyantalisztes kecskeeméti por
850 grammos csomag 28 kr.

Kontsek Gézánál

DEBRECZEN, Kossuth utca.

Haszonbérbeadási árverés.

A debreczeni ev. ref. collegium gazdasági tanácsának határozata alapján az 1902. é. okt. 1-től számított 3, esetleg 6 évre a collegium tulajdonát tevő alább felsorolt ingatlanokra **f. 1902. é. jun. 20-án d. u. 3 órakor** a collegium háznagyi hivatalában haszonbérbeadási árverés tartaték meg és pedig a József kir. hg. u. 42 sz. házutáni, jelenleg Molnár Károly által haszonbérbeelt 10 hold 778 □ öl ondódi és ugyanezen házutáni, jelenleg Sári Márton által haszonbérbeelt 11 hold 1312 □ öl ujosztású földre, a Széchenyi u. 27—29. sz. a. jelenleg Molnár Károly által haszonbérbeelt 6 hold 138 öl és 8 hold 500 □ öl területű házutáni ondódi földre, a Péterfia-u. 31—33. sz. a. jelenleg Tömösvári Mihály által haszonbérbeelt házutáni 20 hold területű ondódi földre, az Ármós Bálint féle ondódi földekből eddig Szodrai István által haszonbérbeelt 1 hold 1306 □ öl, Szilágyi Mihály által haszonbérbeelt 5 hold 921 □ öl, Szilágyi János által haszonbérbeelt 2 hold 256 □ öl birtokra, végül Tóth György által eddig haszonbérben tartott 22 hold 1490 □ öl bárki kaszáló birtokra. A közelebbi feltételek a collegium háznagyi hivatalában bárki által addig is megtekinthetők.

Debreczen, 1902. jun. 4.

Az elnökség.

Az általam legpontosabban összeállított és tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszerertárban.

Ara egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 kr.

≡ Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek. ≡

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik.

Tóth Béla gyógyszerertára és illatszerraktára
DEBRECZENBEN (Tisza palota.)